

PANEL

“GÜMRÜK BİRLİĞİ’NİN GIDA MADDELERİ DIŞ TİCARETİNE ETKİLERİ”

Dünya Gıda Gününde Gıda Mühendisleri Odası (G.M.O) tarafından 16 Ekim 1997 tarihinde Ankara'da Gümrük Birliği'nin gıda maddeleri dış ticaretine etkileri konulu bir panel düzenlenmiştir.

Sunuş konuşmasını yapan G.M.O. Başkanı Betül Boz, mühendislik ailesinin en genç üyelerinin mesleki örgütü olan G.M.O.'nın; Gıda Mühendisleri'nin haklarının savunulması, gıda sanayi üretiminin iyileştirilmesi ve tüketim bilincinin oluşturulması ana ilkeleri doğrultusunda etkinliklerini sürdürdüğünü, ulusal ve uluslararası gelişmeleri izleyerek üretici, tüketici ve denetleyici taraflara yapıcı, uyarıcı eleştiriler ilettiğini, son günlerde gündemde olan "Gümrük Birliği'nin Gıda Maddeleri Dış Ticaretine Etkileri" konusunda da bu paneli düzenlediğini ifade etmiştir.

Sn. Boz konuşmasında özetle; Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üye olabilmesi adına Ortak Tarım Politikasına uyum sağlaması ve bu amaçla tarımını geliştirmesi, gıda sanayinin teknoloji, kalite ve standardizasyon konularında rekabet edebilecek bir düzeye gelmesi, bunlarla birlikte Gümrük Birliği gereklerinin yerine getirilebilmesi için uyumlaştırılması zorunlu mevzuatın hiç zaman kaybetmeden hayata geçirilmesinin gerektiğini ve G.M.O. olarak Türkiye'nin gıda sanayi ve dış ticareti konusunda dünyada hak ettiği yere geleceğine inandıklarını ve bu konuda ilgililere her zaman destek olmaya hazır olduklarını belirtmiştir.

Panel'in açılış konuşmasını yapan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Türkiye Temsilciliği adına Sn. Altuğ Şıpal, 18 yıl önce Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nun kuruluş yıldönümü olan 16 Ekim'de kutlanmaya başlayan Dünya Gıda Günü'nün, 150'den fazla ülkede ve Roma'daki FAO Genel Merkezi'nde çeşitli etkinliklerle kutlanmaya başladığını ifade ederken; Dünya Gıda Günü'nün gıda bulma endişesi olmayan insanların gıda endişesi olan insanları hatırlamaları ve dünyadaki açlık problemini elbirliği ile ortadan kaldırmayı teşvik etmek için düzenlediğini söyledi.

Sn. Şıpal, ciddi tedbirler alınmadığı zaman dünya nüfusunun hızlı artışı nedeniyle yetersiz beslenme probleminin çok büyük boyutlara ulaşabileceğini, bu problemin engellenmesinin ve ortadan kaldırılmasının ancak gıda güvenliğinin sağlanması ile mümkün olduğunu belirtti. Gıda güvenliğinin ne olduğunu ise tüm insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmeleri için her zaman yeterli ve güvenilir gıdaya ulaşmalarının garantiye alınması şeklinde açıklayarak, gıda güvenliğini sağlamanın yolunun ise önce yeterli gıdanın üretilmesi, sonra da fertlerin bu gıdaları alabilecek gelir düzeyine erişmesiyle mümkün olduğunu ifade etmiştir.

Gıda maddeleri dış ticaretinin esasını teşkil eden gıda ürünlerinin işlenmesi, pazarlanması ve dağıtım sisteminin kurulmasının gıda güvenliğinin de temelini oluşturması nedeniyle FAO için önem arz ettiğini söyleyen Şıpal, paneli yönetmek üzere sözü Prof. Dr. Halis Akder'e bıraktı.

Panel Başkanı Prof. Dr. Halis Akder, sorumuzun gıdayı teminden çok dış

ticaretinin daha iyi bir hale getirilmesi olması nedeniyle Türkiye olarak iyi bir durumda olduğumuzu belirtmiştir.

Akder, dinleyicilerin çoğunluğunun çok genç olması nedeniyle aşağıdaki hatırlatmaları yapmaya gerek duyduğunu söyledi.

"1963 yılında Ankara Antlaşması'nı düzenleyen ve daha sonra ek çalışmalarla onu geliştirmeye çalışanların Türkiye'nin Avrupa Topluluğu (AT)'na entegrasyonunu düşündüklerinde vizyonları bugünkünden çok farklı idi.

piyasalarının hem de tarımın GB'nin dışında kaldığını ifade etmiştir. Tarım ve gıdaya bakıldığında ekonomik açıdan farklı şeyler görmenin mümkün olmadığını belirten Akder, dışında olmasına rağmen tarımın Gümrük Birliği'nden nasıl etkilendiğini ise şöyle özetlemiştir.

"Gümrük Birliğine girmede dediğimiz nihai ürünlerin üretiminde kullanılan tarım kaynaklı olmayan bütün girdiler GB'ne girmiştir. Gümrük Birliği içerisinde tarımla ilgili bazı temenni ve

O zaman düşünülen önce işgücü piyasalarının Avrupa Topluluğu'na entegrasyonu, yani serbest dolaşımıydı. Bu Türkiye'ye çok büyük bir ekonomik güç sağlayacaktı.

İkinci aşamada ise Türkiye'nin Ortak Tarım Politikası (OTP)'na uyumu, diğer bir ifadeyle serbest dolaşımı sağlanacaktı. Böylece o yıllarda bizim en güçlü sektörümüz ve dış ticaretimiz konusu olan tarım daha tam üyelik olmadan AT'na entegre olacaktı.

Bütün bunların sonucunda Gümrük Birliği (GB) oluşturulacaktı. Dolayısıyla, Avrupa Topluluğu AT'na tam üye olabilecektik.

Bu unsurlardan işgücü piyasalarındaki entegrasyonun gerçekleşmemesi Türkiye'nin hatası değildir. Çünkü, Türkiye için başlangıçta ümit ışığı olmasına rağmen, zamanla petrol krizleri ve başka teknolojik tercihler nedeniyle Topluluk tarafından vazgeçilmiştir.

Ortak Tarım Politikası'na entegrasyonun sağlanamamasında ise Avrupa Topluluğu kadar bizim de hatalarımız olmuştur. Türkiye bu konuda ciddi bir çabaya girmemiştir. Öte yandan, A'nın da bu konuda kayıtsız kaldığı gözlenmiştir."

Akder, günümüzde ise vaktiyle rekabet edilemez ve zorda kalınırlar denilen sanayimiz AT'na entegre edilirken, hem iş gücü

işbirliğini içeren kararlar da alınmıştır.

Gümrük Birliği'nde en büyük payı oluşturan tekstilin ham maddesi olan tarım GB'den etkilenmektedir."

Akder, sanayinin rekabet gücünü belirleyen en önemli şeyin ücret düzeyi olduğunu, bunun ise Türkiye'de en az tartışılan konu olduğunu belirtmiştir. Ücret düzeyini belirleyen en önemli konunun ise gıda fiyat ve kalitesi olduğunu ifade etmiştir.

Öte yandan Akder, tarımda dolayısıyla gıda da GB süreci dışında kalmamıza rağmen Topluluk ile ilişkilerimizin bir boşlukta ve dünyadan izole bir şekilde gerçekleşmediğini belirterek, bu konudaki gelişmeleri şöyle özetlemiştir:

"Bu konuda en fazla üzerinde durulması gereken Dünya Ticaret Örgütü Antlaşması hem Topluluğun hem de Türkiye'nin 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün tarım anlaşmasını imzalamasıdır. Ancak, gıda sanayi ve dış ticareti üzerinde çok düzenleyici etkileri olan bu anlaşmaya Topluluk ile Türkiye farklı statüde imza atmıştır. Biz, gelişmekte olan ülke olarak onlar ise gelişmiş ülkeler olarak imzalamışlardır.

Türkiye tarım sektöründe hem dış ticaretinde hem de iç ticaretinde ve özellikle dış ticarete etki yapan iç destekleme

konularında asgari minimum desteği taahhüt etti. Topluluk ise bunun tam tersini yaptı. Yani sürdürmekte olduğu destekleri olduğundan daha yüksek gösterdi. Bunlar, gümrük tarifeleri, ihracat sübvansiyonları ve tarıma verilen desteklerdir. Biz tarımsal desteği az verdiğimizden bu konuda bir taahhütte (zaman içerisinde verilen desteği indirmek) bulunmadık. Yani, toplam tarımsal ürün değerinin % 10'undan fazla fiyat desteklemesi yapmayacağız. Öte yandan, biz zaten ihracat sübvansiyonu veren, sistematik olarak stoklarından kurtulmak üzere bir politikası olan bir ülke olmaktan çok ihracat sübvansiyonlarını sadece sorunlar arttığında kullandığımızdan, yüksek oranlarda belirteceğimiz ihracat sübvansiyonlarımız da yoktu. Sadece, gümrük tarifelerini bir ölçüde de olsa yüksek tutabildik.

Uzun vadede düşünüldüğünde Dünya Ticaret Örgütü anlaşması Topluluk ile ilişkilerimizde bize olumlu ve iyi bir perspektif sunmaktadır."

Bu değerlendirmelerden sonra Başkan Prof. Dr. Halis Akder sözü konuyla en çok ilgili kurum olduğunu söylediği Dış Ticaret Müsteşarlığı Temsilcisi Sn. Dr. Tulu Musluoğlu'na bıraktı.

Sn. Musluoğlu konuşmasına 6 Mart 1995 Ortaklık Konseyi Kararı (OKK) ile Topluluk ve Türkiye arasında Gümrük Birliği'nin nihai şeklini aldığını hatırlatarak, tarım ürünlerinin GB dışında kaldığını ve Ortak Tarım Politikası'nın (OTP) uygulanmasının ileri bir tarihe bırakıldığını belirtmiştir.

İşlenmiş tarım ürünlerinde Gümrük Birliği süresince ilk bakışta kısa dönemde bir ithalat artışının olacağını, ama bunun orta ve uzun dönemde daha iyi bir duruma geleceğinin tahmin edildiğini ancak, ilk bir yıllık istatistiklere bakıldığında hiç de beklenildiği gibi bir ithalat patlaması olmadığını ifade eden Sn. Musluoğlu bu konuyla ilgili istatistik bilgileri de şöyle açıkladı: "1995 yılında Gümrük Birliği'nin başlamasından önce 2.4 milyar dolar olan işlenmiş tarım ürünleri ihracatımız 1996 yılında 2.8 milyar dolara, ithalatımızın ise 5.1 milyar dolardan 6.2 milyar dolara çıktığını görüyoruz. Açıkcası, Avrupa pazarına işlenmiş tarım ürünlerinde birkaç ürün dışında girmemiz oldukça zordur. Çünkü bu sektörde Topluluk çok güçlü bulunmaktadır. Buna rağmen şekerleme sektöründe bir yıllık istatistiklerimize bakıldığında Topluluğa yönelik ihracatımızın arttığı gözlenmektedir. Öte yandan, bir dondurma sektörüne baktığımızda azalma olduğu, hatta hiç pazara giremediğimiz görülmektedir.

Bunun dışında Topluluk bazında işlenmiş tarım ürünleri dışında kalan sektörlerden domates salçası ve meyve suyu gibi kuvvetli olduğumuz sektörlerde tarım ürünü kapsamında olduğu için mevcut uygulama devam edilmektedir. Ancak, hem Katma Protokol'den hem de 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın ilgili maddelerinden kaynaklanan bir tercihli taviz müzakereleri söz konusudur. Bu anlaşma ve OKK'nın ilgili maddelerine istinaden, OTP'da serbest dolaşım sağlanıncaya kadar tarım ürünlerinde taraflar birbirlerine tercihli rejim uygular denilmektedir."

Ayrıca, GATT anlaşması gereğince de tavizlerin karşılıklı olması prensibinin öngörüldüğünü vurgulayan Sn. Musluoğlu zaten tavizli girdiğimiz AB piyasalarında 80'li yıllarda hatta anlaşmanın başladığı 1963 yılından itibaren en büyük tercihli uygulamanın 1987 yılında yapıldığını, böylece Türk tarım ürünlerinin % 93'ünün Topluluk pazarlarına vergiden muaf veya indirimli olarak girdiğini, buna karşılık Topluluk tarım ürünlerinin % 7'sinin tavizli rejimden yararlandığını ve 1. 1. 1998 itibarıyla bunun % 33'e yükseltildiğini ifade etmiştir.

Sn. Musluoğlu genel olarak bu konularda Topluluk ile ilişkilerimize bakıldığında Türkiye'nin büyük bir ihracat potansiyeli olmasına rağmen çeşitli nedenlerle istenilen yere gelemediğini, sadece salça gibi bazı ürünlerde bir yer edinebildiğimizi, zaman aşımı nedeniyle bazı taviz aşınmaları olduğunu, bunun dışında olaya sadece AB olarak bakmamak gerektiğini, AB ile ilişkilerimiz çerçevesinde bir takım ticaret anlaşmaları yapıldığını, böylece yeni pazarlara girildiğini ve karşılıklı yapılan tavizlerin çoğunun bizim lehimize gelişeceğini belirterek konuşmasına son verdi.

Daha sonra T.O.B.B.'den Sn. Prof. Dr. Meftune Emiroğlu ise günün anlam ve önemini belirten giriş konuşmasından sonra şunları söyledi: "Öncelikli olarak AB gıda sanayi ile Türk Gıda Sanayi'ni mutlak suretle korole etmemiz gerekmektedir. AB gıda işletmelerinin en tipik göstergesi bu işletmelerin bizimkilerden büyük olduğu, bizimkilerin ise boyut ve ölçek olarak çok küçük olduğu ve küçük işletme sayısının hızla arttığıdır. İşletme boyutu bizi çok önemli bir yere götürür. İşletme boyutu küçüldükçe hijyen kuralları, teknoloji uygulaması, bilgi birikimi minimize olmaktadır. Böyle bir sistemden çıkan üründe ise kalite faktörü kaybolmaktadır. Ancak AB'de küçük işletmeler, büyük işletmelerle sözleşme yaparak, onlara fason mal üretmektedir. Böylece onların teknolojisinden, teknik personelinin bilgisinden yararlanmaktadırlar. Oysa ülkemizde Gümrük Birliği sonrasında küçük işletmelerin sayısında % 8 oranında artış gerçekleşmiştir. Bizler, merdiven altındaki üretimle, mikrobik üretimle bir yere gelemeyiz. Elbette küçük işletmelerde olmalı ama bilimsellikten, teknolojiden uzak olarak değil. İşletmelerimizin mutlak bir suretle yasal uygulamada, bu mikro boyuttan kurtulması gerekmektedir.

Öte taraftan, Toplulukta şiddetli bir sübvansiyon uygulaması vardır. Topluluk özellikle kendi bünyesinde fazla yetişmeyen, başkasının istilasına uğrayacağını bildiği kalemlerde çok özel metotlarla sübvansiyon yapmaktadır.

Türkiye ise sübvansiyonları giderek azalmaktadır. Sübvansiyonlar tarımda gereklidir. Fakat gıda sanayinde devletin aralıksız destek olması doğru değildir.

Topluluk pazarında gıda çeşidi çok fazladır. Ürün sağlığı bizimkinden çok üstündür. Hijyen kuralları oldukça iyidir. Ambalaj mükemmelliği ve iyi bir dağıtım ağı vardır.

Türkiye'de ise gıda ürünü çeşidi çok azdır. Hijyenik koşullar

yetersizdir. İyi bir ambalaj sanayimiz olmasına rağmen maliyetin yüksekliği nedeniyle gıda sanayinde yeterince kullanılmamaktadır. Ayrıca dağıtım ağı bazı büyük işletmeler dışında yetersiz olduğundan ürün kötüleşmesi, hatta ambalaj bozulmasına neden olan zayıflar meydana gelmektedir."

Gümrük Birliği'nin gıda sanayine en önemli faydalarını ise Sn. Emiroğlu 4 maddede toplamıştır. Bunlar:

1- Zeytinyağ sanayimiz AB ile tam entegrasyona geçmiştir.

2- Un ve unlu mamüller sanayinde çok büyük atak yapılmıştır.

3- Dondurulmuş ürün, hazır yemek ve meyve-sebze sanayinde büyük gelişmeler kaydedilmiştir.

4- Hayvansal yağlar gittikçe devreden çıkarılarak, diyet gıdalar devreye girmiştir.

TÜGİDER'den Sn. Osman Faik Bilge ise konuşmasında, bir sivil toplum örgütü temsilcisi olarak panelde bulunduğunu ve örgütlerinin 1991 yılında gıda ithalatı yapan kişilerin biraraya gelmesi ile kurulduğunu belirtti. Sn. Bilge, ilk kurulduklarında insanların kendilerini vatan haini gibi gördüklerini, oysa ithalat yapıldığında kapımızı yabancılara açmakla onların da bize açtığını ve ithalat ile ihracatın içiçe olduğunu ifade etmiştir.

Avrupa'da günde 3450 kalori, Amerika'da 3600 kalori, Türkiye'de ise 3200 kalori tüketildiğini, onlarda tüketilen hayvansal kaynaklı kalorininin 1100, bizde ise 240 yani onlarla kıyaslandığında 1/5 oranında az olduğunu, sonuç olarak yetersiz ve dengesiz beslenme ile ortalama 64 yıllık ömrün Türk insanının kaderi olduğunu belirten sn. Bilge sözlerine şöyle devam etti:

"Tarımda, hayvancılıkta üretim geliştirilmeli, verim artırılmalıdır. Ama Türkiye'nin bir yanı sıra Türk insanın hemen hemen yarısı tarımda istihdam ediliyor. Buna ihtiyaç yok. Almanya'da % 3, Hollanda'da % 5, İtalya'da % 10 ve bu ülkeler %3,5,10 oranında üretip, kalan % 97,95,90'nı besliyor. Öte yandan, hayvancılık birim alanda daha verimli ve kârlı olduğundan bu konuda daha fazla şey yapılmalıdır.

Panelin ikinci bölümünde Panel Başkanı Sn. Prof. Dr. Halis Akder, şöyle konuştu: Önceki konuşmacıların bahsettiği gibi işlenmiş tarım ürünleri Gümrük Birliği kapsamında yer almakta, ancak işlenmiş tarım ürünleri deyince Topluluk sınıflandırması ile bizim klasik anlamda anladığımız işlenmiş tarım ürünlerindeki sınıflandırma arasında bir fark var.

Topluluk anlamındaki bizim yeni bir sistem kurduğumuz ve ticaretinde radikal bir değişiklik yaptığımız işlenmiş tarım ürünleri, Topluluğu kuran Roma Anlaşmasının tarım ürünlerini içeren 2 sayılı ekinde yer almayan ürünler ve bünyelerinde süt, hububat ve şeker bulunan bir ürün grubu olarak sistemi belirlemiştik.

Bunlar toplulukta ayrı bir sistemle, dolayısıyla Ortak Tarım Politikasının dışında bir sistemle korunmakta ve ticareti o kurallara çerçevesinde yapılmaktadır. Türkiye'de Katma Protokol'deki mükellefiyetinden kaynaklanan böyle bir sistemi kurmak zorunda

kaldı. O zaman seçim yapmak zorundaydık ve bu sistemin kurulması gerektiğine inanıldı ve kuruldu. Bu bağlamda daha önceki koruması mevcut koruma ile toplu konut vergisi ve gümrük vergisi şeklinde olan mevcut koruma tarım ve sanayi payı olarak aynen Topluluk sistemine adapte edildi. Buna göre içindeki temel ürünlerde bir hesaplama yapıldı ve Topluluk ülkelerine sanayi payı sıfırlandı. O ürünün nihai ürünün içinde veya gıda maddesi içerisinde bulunan tarım ürününü korumak gayesiyle konulan tarım payı tespit edildi. Topluluğun farklı bir tarım payı vardı. Türkiye'nin kurduğu yeni sistemin ise daha farklı oldu."

Öte yandan sn. Akder, Türkiye tarımının üretim ve kendine yeterliliği bakımından çok iyimser olmadığını belirterek, bu durumun 2010 yılına kadar süreceğini, sonrasında da üretimin durmayacağını, artacağını ihracatın da artacağını ithalatın da artacağını, sadece ithalat-ihracat dengesi arasında bir farklılaşma olacağını ifade ederek tarım ve dış ticaret ile ilgili en önemli sorumuzu iki maddede özetlemiştir:

1- Nüfusumuz ve

2- Gelirimiz çok hızlı artıyor

Sn. Akder, bu iki unsuru üst üste koyduğumuzda normal bir artış trendinin üstünde bir artışla karşılaştığımızı, bunun çözümlenmesinin ise ithalatta büyük artış demek olduğunu ifade etmiştir. Diğer şeyler olumlu geliştiği halde bu ithalat yavaşlatılabilir mi sorusunu ise ancak Güneydoğu Anadolu'daki hızlı bir üretim artışı elde edilirse, ithalat artışında makul bir seviyede tutulabileceği şeklinde cevaplandırmıştır.

Tarımı bir bütün olarak görmemiz gerektiğini, bazı ürünlerin ülkemizde zaten yetişmediğinden ithal edilmesinin gerekli olduğunu, ayrıca ihracatımızın artmasına paralel olarak hammadde ithalatımızın arttığını, böylece kısa bir süre için maddeleri ithal etmemize rağmen aslında ihraç etmiş olduğumuzu ifade eden Sn. Akder, esas patlamanın temel gıda maddeleriyle ilgili olacağını düşündüğünü belirtmiştir.

İkinci bölümde Başkan, ilk sözü Sn. Prof. Dr. Meftune Emiroğlu'na verdi.

Sn. Emiroğlu önce OTP içerisinde Türkiye alınır mı sorusunu sorarak şöyle cevaplandırdı: "Avrupa Birliği'nin kendi bünyesinde bir büyük sorunu var. Bu sorun, sanayiciler kazanıyor, tarımcılar yiyor şeklindedir. Bu savaşı da bir anlamda Almanya ve İngiltere sanayicileri kazanıyor. Onlar da çok iyi bir tarımcı aslında, fakat iklim olanakları ve işgücünün sanayiye fazla kayması nedeniyle dünyanın belli başlı sanayi ülkelerinden birisi. Fransa yarı sanayi yarı tarım ülkesidir. İtalya'da tarımın payı sanayiye biraz aşmıştır. Yunanistan Topluluğun bir kamburudur. İspanya, Portekiz ve İrlanda tarımsal destek, tarımsal bölgesel iyileşme diye paraları yiyorlar.

AB'nin kendi içerisinde böyle büyük problemleri olduğundan Türkiye'yi almak istememektedir. Aslında Türkiye'de bazı şeylere dikkat edilirse Avrupa'nın tamamını besleyebilecek bir tarımsal

potansiyel vardır. Ancak GAP, KOP, KOS ilave edildikten sonra şartlar iyice zorlaşacaktır. Bunların imarı için Türkiye'ye çok fazla yardım gerekecektir. Bu da yeni bir dert demektir. Sonuçta, sanayici kazanacak tarımcı yine yiyecektir."

Kendi aralarındaki bazı müzakerelerde, batıdaki bazı ciddi yayın organlarında AB'nin 2010 yıllarındaki yarınlarını pek parlak görmediğini söyleyen Sn. Emiroğlu, Topluluğun Türkiye'ye yaklaşımını da şöyle özetledi: "Türkiye büyük kapasitesi ile Topluluğu korkutuyor. Ayrıca, Türkiye'nin dünyadaki, bütün sosyo ekonomik politikaları boşa çıkaran bir ülke olarak en yüksek enflasyonla en yüksek kalkınma hızını elde etmesi, yıllık gelir artışının büyümesi, büyüyen sanayisiyle daha fazla mal satıyor olması da Topluluğu korkutuyor. Öte yandan, zaman zaman iç kaoslarına rağmen, demokratik bir ülke olması, büyük gelişimi, büyük değişimi ile de Topluluğu korkutmaktadır."

Gümrük Birliği'ne girerken tarım ve gıda konusunda Türk devleti olarak yeterli derecede taviz alamadığımızı iddia eden Sn. Emiroğlu, Türkiye'nin OTP'ye bu haliyle uygun olmadığını söyleyerek, yapılması gerekenleri şöyle özetlemiştir:

*Tarımsal nüfusumuz % 48-49'lardan Avrupa'da olduğu gibi % 8'e, hatta ABD olduğu gibi % 4'e düşürülmelidir.

*Türk tarımında reform yapılmalıdır. Bu ise sanayinin tarım alanından yeterli işçiyi alması ve devletin gerekli önlemleri alması ile mümkün olabilir.

Öte yandan Sn. Emiroğlu gelişmiş tarımcılığın, hayvancılığın ağır bastığı bir sistem olduğunu, bitkisel üretimin ise ancak 2 veya 3. planda olduğunu vurguladı.

AT ile tamamen farklı şeyler yetiştirdiğimizi söyleyen Sn. Emiroğlu, belki İspanya ve Güney İtalya üretimiyle paralelligimiz olduğunu, Yunanistan ve Portekiz'in üretimlerinin çok az olduğunu ve Türkiye'nin büyük olması nedeniyle onları etkileyemeyeceğini ama diğer üye ülkelerle başabaş olabileceğimizi ifade ederek, Topluluğa girmemiz ile onlarla karşı karşıya gelmeyeceğimizi örneklerle şöyle açıkladı:

"Onlar lakto proteinde çok iyilerken, bizim en kötü olduğumuz daldır. Süt, süt ürünleri ve benzeri ürünlerde hatta yumurtada dahi kötü durumdayız. Tavuk etinde problem yoktur. Biz subtropik meyve-sebze üretirken onlar az miktarda ve farklı çeşitte üretim yapmaktadır. Öte yandan, bitkisel yağlarda Topluluk otoriteyken, bizim iyi işletmelerimiz olmasına rağmen hammadde ve yağlı tohum olarak açığımız vardır. Et sanayinde onlar çok iyi durumdadır, biz ise çok kötüyüz. Şeker ürünlerinde ise aşağı yukarı aynı durumdayız. Ancak başlıca kârlılıkları düşünerek tarımda serbest dolaşıma girmek onların yapacağı en son şeydir.

İkinci konuşmasında sn. Bilge, gıda ithalatının 1996 yılında 2.5 milyar gerçekleştiğini, 90'dan önce zaten azar azar olan ithalatın, 90'dan sonra birden dövizin hızlı gitmesi, dolarla herşeyin ucuzlaması sonucu rafların dolduğunu ve ithalatın 90'da 1.5 milyar,

91-92'de 1'er milyar, 93'te 1.5 milyar, 94'de ise yine 1 milyar olduğunu belirterek, 150 milyar olan Türkiye tüketiminin % 35'ini oluşturan gıda ihtiyacının 50 milyar dolar olduğunu ve her yıl bu rakamın arttığını ifade etti.

İthalatın temel ürünlerde patlayacağını belirten Bilge, Türkiye ithalatının % 85'inin temel gıdalar olduğunu, kalan % 15'in ise muz, çikolata, şeker, meyve, sebze gibi maddeler olduğunu söyledi."

Türkiye'nin gıda ithalatı olmazsa aç kalacağını belirten Sn. Bilge sözlerine şöyle devam etti. "Gıda ithalatı denince, raflarda görülen çikolata, bisküvi gibi maddeler eleştiriliyor. Oysa, bunların bir yararı var. 10 sene önceki Türkiye'deki bisküvi ve çikolatanın, ambalajlarını, çeşit ve içeriğini düşünün. Rakip dünya markalarının yanlarına dizildiğini görünce bizimkilerin de isimleri, ambalajları şekilleri onlarınkine benzedi. Önce rekabetiyle Türkiye pazarında, sonra da Avrupa pazarında yarıştılar. Bugün özellikle gelişen ülkelerde Türk markaları var. Ama inanıyoruz ki onları bu hale getiren ithalat aşısıdır."

Sn. Bilge, Gümrük Birliği hakkında da şunları söyledi: "Gümrük Birliği'nden bizim gıda ithalatçısı olarak beklentimiz maddi konular değildir. Fiyat ciddi oranda ithalat miktarını etkilemez. Çünkü ihtiyaç vardır ve toplam ihtiyaç her yıl 1.5-2 milyar dolar artarsa, bunun yerli üretimden karşılanması mümkün değildir. Ürün geliş fiyatı neyse o fiyatla gelecektir. Bizim sorunumuz Türkiye'deki gıda tüketiminin % 5'ini bulan gıda ithalatı değildir. Temel sorunumuz üretimdir. Dünyanın her yerinde satılan ve en iyi fabrikasında üretilen ürünü Türkiye'ye getiriyorsunuz, ancak kontrolde uyum olmadığından kapıda durduruyorsunuz. Oysa, onlarla aynı mevzuatı uyguluyor olsak dünyanın her yerinde satılan malı kapıda durduramayacağız. Çünkü temel felsefe kapıda değil, kaynakta ve rafta kontroldür. Siz meşhur bir bisküvi fabrikasında üretilen her bir bisküvi kamyonundan gümrükte bir numune alıp laboratuvara analize göndereceksiniz. Oysa, Toplulukta ithalat esnasında ürünün ne olduğu konusunda şüphelenilirse numune alınır. Amaç doğru verginin ödenmesidir. Kalite açısından numune alınmaz. Çünkü satıcı ve alıcı birbirine müteselsiz kefiliz. Ancak, bazı ürünlerde önüne gelene kefalet tanınmaz. Örneğin et. Eğer dünyada tanıdıkları 40 küsür mezbahadan birisi değilseniz malı içeri sokamazsınız. Çünkü Topluluk Üyesi ülkelerde malın içerisinden 1 kg alıp da kalanına kefil olunmaz.

Türkiye'de süt üreticileri kendi aralarında rekabet edemezler. Sadece sokak sütçüsü ile rekabet ederler. Çünkü satılan sütün halen % 80'i sokak sütüdür. Tarımda Gümrük Birliği gerçekleştirilip de tarımsal politikalar uygulandığında, mevzuat uygun hale getirildiğinde Türk sanayii nefes alacaktır. Çünkü haksız rekabet konusu olan isimsiz mandıralar gibi malına sahip çıkamayacak kişiler ortadan kaldırılacaktır.

Öte yandan, dünyanın en iyi üreticilerinden gelen ürünlerin katkı maddeleri bizim mevzuatımızda yer almıyor diye Türkiye'ye ithal edilemiyor. Amerika'da 1200 ve Avrupa'da 500-600 kadar katkı maddesi serbesttir. Bizde ise halen bu sayılara ulaşamamıştır. Bunları kullanan Amerika ve Avrupa tüketicisini bizden daha mı az koruyorlar, hayır. Eğer, uyum süratle tamamlanırsa biz de ithalat açısından dünyaya entegre olacağız.

Son konuşmacı Sn. Musluoğlu, günümüzde ülkelerin ticaretinde pazarlık güçlerini, birlikte hareket edebilme yeteneklerini arttırabilmek amacıyla ekonomik entegrasyonlara başvurduklarını, Avrupa Topluluğu, Kuzey Amerika ülkelerinin oluşturduğu NAFTA, Güney Amerika ülkelerinin oluşturduğu MERKOS, Güneydoğu Asya, Pasifik ile işbirliğinin bunların belli başlı örnekleri olduğunu belirtti.

Türkiye'nin dünyadaki globalleşme çerçevesinde bu ekonomik gerçeklere uyma zorunluluğuna yıllar öncesinden saptayarak, tercihini AB'ne üye olma yönündeki başvurusu ile yaptığını ifade eden Sn. Musluoğlu bu konudaki görüşlerini ise şöyle özetledi: "Türkiye'nin AT tercihi söz konusudur ve bundan kendisini soyutlaması da mümkün değildir. Nitekim, dünyanın ekonomik açıdan, kişi başına düşen gelir açısından en iyi ülkelerinden biri İsviçre böyle bir birliğe girmenin sıkıntılarını, o zenginliğe rağmen yaşamaktadır.

Gümrük Birliği, Türkiye için bir aşamadır. İleriye dönük tam üyeliğin olup olmayacağını zaman içerisinde göreceğiz. Ancak tam üye olacaktı gibi hedefimizi tamamlamak durumundayız. Ortak Tarım Politikası bunlardan biridir."

Sn.Emiroğlu'nun Türkiye'nin işlenmiş tarım ürünleri için hatalı müzakere edildiği şeklindeki eleştirisini ise o zaman zarfında en iyisinin yapıldığı şeklinde açıklayan Sn. Musluoğlu sözlerine şöyle devam etti;

"Ormanın içinde bir bütünü alıyorsunuz. Yanan ağaçlar varsa önce onları kurtarmak gerekir. O zaman da bu yapıldı. O teknik çalışma gurubunun içerisinde olan birisi olarak, eğer o müzakere yapılmıyorsa % 50 olarak düşen koruma kaybı % 100 olacaktır. Dolayısıyla o şartlarda yapılması gereken yapıldı. Kolay olmasa da bunları düzeltmek mümkün bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde makarnada bunu yaptık. 1996 rakamları incelendiğinde 1 gram karşılıklı taviz verdiğimiz ürünlerden Türkiye'ye giriş olmazken, makarnada Topluluk Pazarına girilmiştir."

Öte yandan, Musluoğlu, Ortak Tarım Politikası ile ihtisas

gümrüklerinin kurulduğunu, Sn. Bilge'nin bahsettiği gibi ithalatta çok zorlukla karşılaşıldığına inanmadığını, çünkü işlenmiş tarım ürünleri sistemine ait ürünlerin hiç bir aksama olmaksızın, ürünlerin gümrük kapılarında bekletilmeksizin teminat usulüyle kolayca ithal edildiğini belirtti.

Sn. Musluoğlu sözlerine şöyle devam etti; Ortak Tarım Politikası elbette tam üyeliğin hedef olduğu düşünülürse yapılması gerekir. Türkiye'nin yapısal bir değişim altyapı açısından tarımda değişiklik yapması gereklidir.

Zira, OTP bir fiyat ve piyasa olgusudur. Yani kurumsal fiyatların belirli olması gerekir. Üretici birliklerinin belirli fonksiyonları vardır. Müdahale örgütleri vardır. Bunları, hakikaten 1959 yılında kurulmuş bir sistemin bugün ne kadar iyi işlediğini görüyoruz. Dolayısıyla, Türkiye'de böyle bir şey Avrupa Birliği'ne üye olmak için değil ama, değişen dünya koşullarında, ekonomik şartlarında son derece lehine olan bir gelişmedir." şeklinde konuştu.

Sn. Musluoğlu gıda dış ticareti ile ilgili de şunları söyledi:

"Gıda dış ticaretinin ihracat yönünden, Türkiye'nin rekabet gücü yüksek sektörlerinde önem taşımaktadır. Makarna, maya gibi sektörler Avrupalı rakipleri ile aynı seviyede hatta bazı teknoloji açısından daha da üstün durumdadır. Avrupa pazarına girmek için fiyatlar önem taşımaktadır. Bu konuda iç desteklerin, ihracat desteklerinin arttırılması hep çalışılan konulardır. Türkiye'nin OTP'ye girmesi ile bunlar zaten OTP'nin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkacaktır.

Dış ticaret açısından bakıldığında gıda sektörü tekstil kadar önemli bir sektördür. Önemli olan bu dış potansiyelin iyi değerlendirilmesidir. Fiyat farklılığına rağmen bugün Avrupa pazarlarında çok büyük yer edinmiş firmalarımız vardır."

Sn. Musluoğlu gıda ihracatı yapacağımız, ticaretimizi arttıracığımız ülkeler ve bölgelerin sadece AT değil, bunun dışına da çıkarak hedef pazarlar belirlemek, gerektiğini söyleyerek konuşmasını bitirdi.

Konuşmaları özetleyen Başkan Sn. Akder, Gümrük Birliği ile yabancı sermaye beklentilerimizin gerçekleşmediğini, bunu Türkiye'ye çekebilmenin ise gıda mühendislerinin, gıda sektörünü iyi bir alan haline getirmelerine bağlı olduğunu, ayrıca Avrupa'nın zor bir pazar olduğunu ancak, gıda ürünlerinde tat, paketleme gibi çeşitli şekillerde farklılaşma yaratılarak Avrupa Pazarına girilebileceğini bu konuda ise yine gıda mühendislerine büyük görevler düştüğünü söyleyerek paneli sona erdirdi.

KUTLAMA.... KUTLAMA.... KUTLAMA.... KUTLAMA....

Odamız II. Başkanı H. Ahmet ve Serap Koçak'ların kız çocukları dünyaya gelmiştir.

Koçak ailesini kutlar, Aşlı Ece'ye sağlık ve mutluluklar dileriz.

GMO Yönetim Kurulu